

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

א [פ"ו: 11]; ב [מסות ע: ע"ש]; ג [לקמן מ"ח]; ד [ז"ל הרמב"ן; ע"ב]; ה [ג"ל מרס פ"ו ה"ו]; ו [שיין לע"ב].

גב' בשלמא לא יונו. מדיד למודר דודאי קמהני ליה הגאה מפורקמת: **אבל לא יונו ממנו.** המדיר מן המודר: **מאי הגאה.** קא מטי ליה למודר ממאי דאוזף למדיר: **ובשלמא לא יונו ממנו.** מצי נמי למימר דקא מיתגני כה"ג כגון דלחפיה על פתיה הרעות וקא מנלם ליה היקף יפות. ולא יקח ממנו משכחת לה דקא מיהני צוצינא דרמי על אפיה: **אלא לא ישאל ממנו.** מאי הגאה מטי למודר כי משאל לו כליו הא קא מפחית ודאי להאיא כלי ולא מעלי ליה דתתם שאלה הכי הוא: **כגון שגדו זה מזה.** דנתיבא אסורים זה צוה: **גזירה לשאלו זה.** דאי שרית ליה לשאלו אחי נמי להשאל: **מתני' אמר לו השאלני פסק.** לאו צמודר ומדיר עסקינן: **אינה פנייה.** למלכאמה היה עושה. ומעטצ השאל כנגד המשאל ואומר הואיל וסרבת להשאלה לך: **קונס שדה שאני חורש.** ו. שאל לתרוש שדי צפרתך עולמית. ואח"כ השאלה לו ורואין אס הוא פרוי ודרכו לתרוש שדהו הוא אסור לתרוש שדהו צאותה פרה: **וכל אדם מוסר.** דודאי כי נדר אדעמיה דפסיה נדר ולא אדעתא דעלמא וכל אדם מותרים לתרוש לו שדהו צאותה פרה: **ואם אין דרכו לתרוש.** שיש לו ארסיין המורשיין צעילו: **הוא וכל אדם אסורים.** דודאי כי נדר אדעתא דכולי עלמא נדר: **המודר הגאה מחזירו ואין לו מה ישאל הולך.** המדיר אלל חנוני וכו' וצא חנוני ונוטל מעותיו מן המדיר. אבל בפירוש אסור לומר לו דאס כן הוא ליה חנוני שליח ושלומו של אדם כמותו: **ור' יוסי אומר.** ב. בה בנימוח לו הסלע או על הגדר: **גב' א"ר יוחנן מאי טעמא דר' יוסי.** דלא חשיב ליה הפקר דקא אקר ליה ליעלו דכי מתהני מיניה ממש דמי ואסור: **מה מסנה.** לא זכי בה מקבל עד דלתיא (ו) לדיה: **אף הפקר.** נמי לא נפיק מנשות מפקיר עד דלתי לדי וכה. הילכך צדיד דשקלי ליה היקף משלע עמד שקלי ליה מידו ממש דמי ואסור: **מסיב ר' אבה.** צרייתא היא דקתני נמי מניח על הסלע והלה נוטל ואוכל (ו) א"ר יוסי אימסי. אני אוקר צומן שגדו קודם להפקרו. דהשתא מתצדא טעמא דאסור משום דכשהדירו מכל נכסיו הדירו ואפילו כי הפקירן אסור בהן: **אבל**

הגהות הב"ח

א) במשנה אלל המנוי ואומר איש פלוני מודר ממני: (ב) רש"י ד"ה שאל שדה שאני חורש בה שאל: (ג) ד"ה ור' יוסי אוקר בהא דמתיב: (ד) ד"ה מה ממנו וכו' וכו' דלתיא לדי מקבל אף הפקר כלי: (ה) ודאי: (ו) ד"ה ממי ד"ה אסור רבי יוסי ד"ה:

תוספות

בשלמא לא יונו הדירי דמהני ליה למודר אלא לא ילוח דימנו מאי קמתהני מיניה הבורר. ה"ג כפיא בשלמא לא יקח היטנו ולא יונו היטנו אלא לא ישאל אמאי לא בשלמא לא יקח דמתני' קושיא דאקפריש דלא יקח איכא לשני כשיניא דדיקא דקמתהני מוכר צוצינא מניעא ולא ילוח דמתהני מודר דכי הדר פריע מדיר פריע ליה וזי טפין וטקילי ומיהני ליה אלל לא ישאלני מלי או דבר מחזור בעין ממי מטי ליה מדיר: אמר רבי גזירה לשאל משום השאל למודר וכן כלה לא ילוח היטנו גזירה שאל ליה לא אלל לא יקח אסור מן הדין אטו ליקח צפוח דמפרש צוצינא מניעא ושמא יש לפרש דלא יקח צפוח קאמר דהשתא נפסד המוכר אלל משום גזירה דגורין אטו יקח המודר צפוח דקמתהני ליה וקשה דהא עין (לקמן מ:): אמר רבינו יוחנן: אמר רבינו יוסי וכו' סוף פ' ארבע נדרים שאינו נהנה לישראל לוקח ציומר למודר מותר ליה ליה ולא מדיר ולא גורין דלא יקח מן ידו היטנו מלא ומ"ש דגורין לשאל אטו להשאל ונהלא לה"מ דרגילות הוא שאלם משאל לחבירו שחבירו משאל לו ויתר משאל דביים: אמר לו המשאל פירח אמר ליה אינה פנייה אמר השואל קונס שאני חורש בה שאלם אמר הדרוב להרדוש הוא אביו. דמתני' דהרדוש הוא שדרכו לתרוש ולקח אטו שאל מתקין לתרוש בה לרבי מי שדרכו לתרוש בה: המודר הגאה מחזירו ואין לו מה ישאל הולך וכו'.

גב' בשלמא לא יונו דקא מהני ליה אלא לא ילוח הימנו מאי קא מהני ליה ובשלמא לא ילוח הימנו ולא יקח הימנו דקמתהני מיניה אלא לא ישאל הימנו מאי קא מיתהני זה מזה אביו אמר ר' יוסי בר' חנינא כגון שגדרו הגאה זה מזה אביו אמר ר' יוסי בר' חנינא כגון שגדרו הגאה להשאל וכן בכולוהו גזירה: **מתני' אמר לו השאלני פרתך אמר לו אינה פנייה אמר קונם שדי שאני חורש בה לעולם אם היה דרכו לתרוש הוא אסור וכל אדם מותרים ואם אין דרכו לתרוש הוא וכל אדם אסורין** המודר הגאה מחזירו ואין לו מה ישאל הולך אצל החנוני ואומר איש פלוני גודר ממוני הגאה ואינו יודע מה אעשה והוא נותן לו ובא ונוטל מזה היה ביתו לבנות גדרו לגדור שדהו לקצור הולך אצל הפועלים ואומר איש פלוני מודר ממוני הגאה ואינו יודע מה אעשה והן עושין עמו ובאין ונוטלין שבר מזה יהיו מהלכין בדרך ואין לו מה יאכל נותן לאחד לשום מתנה והלה מותר בה אם אין עמהם אחר מניח על הסלע או על הגדר ואומר הרי הן מופקדים לכל מי שיחפוץ והלה נוטל ואוכל ור' יוסי אומר: **גב' אמר ר' יוחנן מ"ט דר' יוסי קסבר הפקר כמתנה מה מתנה עד דאתיא מרשות נותן לרשות מקבל אף הפקר עד דאתי לרשות זוכה מתיב ר' אבא והלה נוטל ואוכל ורבי יוסי אומר א"ר יוסי אימתי בומן שגדרו קודם להפקירו אבל**

ומשום גזירה י"ל דלאו קושיא היא דכי גזרי הכא ה"מ צהני בלחוד דתנינן צמתני' דלא משמע לכו לאינשי דלימסרו צמודר הגאה ואי צדיד להו מודר למדיר אחי נמי למישקל להו ממודר אלל בהגאה גמורה כאלית פירות וכו' צה ליה ליהב למיגור הלכך לא מצי ימי שניהם אסורין: **מתני' קונס שדה שאני חורש זה לעולם.** שאל אמר כך לחבירו מתוך שכעס עליו שלא רצה להשאלה לו: **אם היה דרכו לתרוש הוא אסור וכל אדם מוסרין.** שכיון שהוא חורש אין צומשעו לשונו אלל חריטו צלצד: **ואם אין דרכו לתרוש הוא וכל אדם אסורין.** שלא

נתכוין לחריטתו כיון שאין דרכו לתרוש אלל שלא יהנה צחריטתו אכיון אמר ומש"ה הוא וכל אדם אסורים לתרוש צעילו כדי שלא יהנה צחריטתה: **הולך אלל חנוני רגיל אללו.** רבותא קמ"ל דלע"ג דרגיל אללו ומיפשו מדיר לו אלמרי' שליחותיה קעביד וכו' כ"ש אלל אמר לאדם מיוחד אלל לחמר כל הון אינו מפקיד שרי כדליתא צפרק המדיר וכו' (ע:): **וצא ונוטל מזה.** אם רצה קאמר לו ונדר דאף על גב דלצסוף נוטל מזה ודעתייהו דכחי לאו שליחותיה קעביד דלא הוי שליח אלל בצומר כל השומע קולי זיון כדליתא בהמדיר (פסכות דף ע:): **אלל ליכא למימר דכי קתני וצא ונוטל מזה מדינא קאמר דכי מתייב לשלומי אלמא שליחותיה קעביד ומיהני ליה ואסור: היה ניסו לצנות.** לא זו אף זו קתני צרישא אשמעינן דלנורכ מוונות שרי וסיפא קמ"ל דאפילו לנורכ צנין צימו התיירו: **נוטן לאחר משום מסנה.** דלצבתי הכי לא מתהני מיניה אלל ממתקבל מתנה: והוא נוטל ואוכל. דלאו מדיתה מתהני אלל מהפקרא: **ור' יוסי אומר.** בגמ' מפרש טעמא: **גב' מה מסנה עד דאי מרשונו נוטן לרשות מקבל.** שאם אמר הריני נותן מתנה זו לפלוני יכול לחזור בו עד שיגיע לידו של מקבל: **אף הפקר עד דאי לרשו' וכה.** שאינו יוצא [מ] מרשות בעלי' עד שחכה בו אחר ואי צעי למידי' מני הדר הלכך כי זכי בה מודר ממודר קא מתהני: **שגדו קודם להפקרו.** שחזקו ואח"כ הפקירו: (א) מה לי הפקרו קודם לנדרו. דהא כל זמן שלא זכה בו דמפקיר הוי ודינא הוא דליחול נדריה עליה ואמאי קתני ה"ו מותר: **כל**

לו אם קן היה אסור החנוני ליקח לו בשליחות המדיר: היה ביתו לבנות וגדרו לגדור. לא זו אף זו קתני: נותן דאמר לשום מתנה ג' ודוקא צאין לו מה ישאל המדיר: (ו) ר' יוסי אומר. בגמ' מפרש טעמא: **גב' מה מתנה עד דאיתי ברשות נותן לרשות מקבל.** כדלמדין צביקות (דף כד). דהטעם מותר לחבירו ואמר הלה לי אפיה בה הדירה למרה דכרשות טען היא עד שנתא ליד המקבל: אף המקבל. כן הלכך כי זכי בה מרשותיה קא זכי וכאילו נטען לידו:

גב' בשלמא לא יונו ממנו ולא יקח ממנו ולא ישאל ממנו. כלומר מודר ממודר דקא מתהני מיניה ומשום הכי אסור אלל לא ישאלנו ולא יונו ולא ימכרו לו מאי קא מיתהני מיניה. ג"ל דמשמע ליה דמתני' צוצינא חריפא ומש"ה משמע ליה הכי ולא מוקף ליה צוצינא דרמי על אפיה ולפ"ה חריפא א"נ צוצינא מניעתא ולא תפשי ליה מידי צמכר משום דסבירא דכי היכי דצהני דקתני מקמי הא דהיינו לא ישאלנו ולא יונו לא מהני מידי הכי נמי צלא ימכרו לו לא מתהני מידי והיינו צוצינא חריפא ומש"ה פקדו הכי: **א"ר יוסי בר' חנינא כגון שגדרו הגאה זה מזה.** וכי תימא אסן כן מאי קמ"ל נראה דקתם לן כר"א דאמר ויתור אסור צמודר הגאה ואע"ג דכבר סתם לן כוותיה צריש פירקין (דף נג): **קמ"ל דכל הני נמי לא גריעי מוימור ואסירי לר"א:** **אזני אמר גזירה לשאל משום להשאל וכן נוטהו גזירה.** דמש"ה אסרינן נמי למכור לו אטו ליקח ממנו. ואע"ג דתנן לעיל צפרק ד' נדרים (דף נב). שאינו נהנה לישראל לוקח ציטר ומוכר צפוחות שישאל נהנין לי לוקח צפוחות ומוכר ציטר ואמרין עלה צבוגיין דלעיל דכל היכא דהוי צוצינא חריפא שרי מודר למכור למדיר ולא גזרינן כבר כבז ר' הרמב"ם ז"ל (א) דהתם כיון דמלכו ישראל נדר לא גזרינן עלה דאי גזרינן עלה ומגריכינא ליה ליהנות לעצדי כוכבים טריחא ליה מילתא אלל כאן שאינו אסור אלל להנאת צבירו צלצד מצי למיקס עלה דמילתא וגזרינן. ואי"ה והא אפ"ה צמודר הגאה מחזירו צלצד תנן לקמן צפרק השומפין (דף מו): **הריני עליך חרם המודר אסור ומשמע אלל מדיר לא ואמאי הוה ליה למתני שניהם אסורין**

ומשום גזירה י"ל דלאו קושיא היא דכי גזרי הכא ה"מ צהני בלחוד דתנינן צמתני' דלא משמע לכו לאינשי דלימסרו צמודר הגאה ואי צדיד להו מודר למדיר אחי נמי למישקל להו ממודר אלל בהגאה גמורה כאלית פירות וכו' צה ליה ליהב למיגור הלכך לא מצי ימי שניהם אסורין: **מתני' קונס שדה שאני חורש זה לעולם.** שאל אמר כך לחבירו מתוך שכעס עליו שלא רצה להשאלה לו: **אם היה דרכו לתרוש הוא אסור וכל אדם מוסרין.** שכיון שהוא חורש אין צומשעו לשונו אלל חריטו צלצד: **ואם אין דרכו לתרוש הוא וכל אדם אסורין.** שלא

נתכוין לחריטתו כיון שאין דרכו לתרוש אלל שלא יהנה צחריטתו אכיון אמר ומש"ה הוא וכל אדם אסורים לתרוש צעילו כדי שלא יהנה צחריטתה: **הולך אלל חנוני רגיל אללו.** רבותא קמ"ל דלע"ג דרגיל אללו ומיפשו מדיר לו אלמרי' שליחותיה קעביד וכו' כ"ש אלל אמר לאדם מיוחד אלל לחמר כל הון אינו מפקיד שרי כדליתא צפרק המדיר וכו' (ע:): **וצא ונוטל מזה.** אם רצה קאמר לו ונדר דאף על גב דלצסוף נוטל מזה ודעתייהו דכחי לאו שליחותיה קעביד דלא הוי שליח אלל בצומר כל השומע קולי זיון כדליתא בהמדיר (פסכות דף ע:): **אלל ליכא למימר דכי קתני וצא ונוטל מזה מדינא קאמר דכי מתייב לשלומי אלמא שליחותיה קעביד ומיהני ליה ואסור: היה ניסו לצנות.** לא זו אף זו קתני צרישא אשמעינן דלנורכ מוונות שרי וסיפא קמ"ל דאפילו לנורכ צנין צימו התיירו: **נוטן לאחר משום מסנה.** דלצבתי הכי לא מתהני מיניה אלל ממתקבל מתנה: והוא נוטל ואוכל. דלאו מדיתה מתהני אלל מהפקרא: **ור' יוסי אומר.** בגמ' מפרש טעמא: **גב' מה מסנה עד דאי מרשונו נוטן לרשות מקבל.** שאם אמר הריני נותן מתנה זו לפלוני יכול לחזור בו עד שיגיע לידו של מקבל: **אף הפקר עד דאי לרשו' וכה.** שאינו יוצא [מ] מרשות בעלי' עד שחכה בו אחר ואי צעי למידי' מני הדר הלכך כי זכי בה מודר ממודר קא מתהני: **שגדו קודם להפקרו.** שחזקו ואח"כ הפקירו: (א) מה לי הפקרו קודם לנדרו. דהא כל זמן שלא זכה בו דמפקיר הוי ודינא הוא דליחול נדריה עליה ואמאי קתני ה"ו מותר: **כל**

ומשום גזירה י"ל דלאו קושיא היא דכי גזרי הכא ה"מ צהני בלחוד דתנינן צמתני' דלא משמע לכו לאינשי דלימסרו צמודר הגאה ואי צדיד להו מודר למדיר אחי נמי למישקל להו ממודר אלל בהגאה גמורה כאלית פירות וכו' צה ליה ליהב למיגור הלכך לא מצי ימי שניהם אסורין: **מתני' קונס שדה שאני חורש זה לעולם.** שאל אמר כך לחבירו מתוך שכעס עליו שלא רצה להשאלה לו: **אם היה דרכו לתרוש הוא אסור וכל אדם מוסרין.** שכיון שהוא חורש אין צומשעו לשונו אלל חריטו צלצד: **ואם אין דרכו לתרוש הוא וכל אדם אסורין.** שלא

נתכוין לחריטתו כיון שאין דרכו לתרוש אלל שלא יהנה צחריטתו אכיון אמר ומש"ה הוא וכל אדם אסורים לתרוש צעילו כדי שלא יהנה צחריטתה: **הולך אלל חנוני רגיל אללו.** רבותא קמ"ל דלע"ג דרגיל אללו ומיפשו מדיר לו אלמרי' שליחותיה קעביד וכו' כ"ש אלל אמר לאדם מיוחד אלל לחמר כל הון אינו מפקיד שרי כדליתא צפרק המדיר וכו' (ע:): **וצא ונוטל מזה.** אם רצה קאמר לו ונדר דאף על גב דלצסוף נוטל מזה ודעתייהו דכחי לאו שליחותיה קעביד דלא הוי שליח אלל בצומר כל השומע קולי זיון כדליתא בהמדיר (פסכות דף ע:): **אלל ליכא למימר דכי קתני וצא ונוטל מזה מדינא קאמר דכי מתייב לשלומי אלמא שליחותיה קעביד ומיהני ליה ואסור: היה ניסו לצנות.** לא זו אף זו קתני צרישא אשמעינן דלנורכ מוונות שרי וסיפא קמ"ל דאפילו לנורכ צנין צימו התיירו: **נוטן לאחר משום מסנה.** דלצבתי הכי לא מתהני מיניה אלל ממתקבל מתנה: והוא נוטל ואוכל. דלאו מדיתה מתהני אלל מהפקרא: **ור' יוסי אומר.** בגמ' מפרש טעמא: **גב' מה מסנה עד דאי מרשונו נוטן לרשות מקבל.** שאם אמר הריני נותן מתנה זו לפלוני יכול לחזור בו עד שיגיע לידו של מקבל: **אף הפקר עד דאי לרשו' וכה.** שאינו יוצא [מ] מרשות בעלי' עד שחכה בו אחר ואי צעי למידי' מני הדר הלכך כי זכי בה מודר ממודר קא מתהני: **שגדו קודם להפקרו.** שחזקו ואח"כ הפקירו: (א) מה לי הפקרו קודם לנדרו. דהא כל זמן שלא זכה בו דמפקיר הוי ודינא הוא דליחול נדריה עליה ואמאי קתני ה"ו מותר: **כל**

נה א מ"י פ"ו מהלכות מ"דס הלכה נז: **ב** ב מ"י פ"ה מהלכות נדרים הל' יב [ג] טוש"ע י"ד ס"י ר"ח סוף ה: **ג** ג מ"י פ"ו מהלכות נדרים הלכה יב סגמ לאון רמב טוש"ע י"ד ס"י רכא סוף ח: **ג** ג מ"י פ"ה הלכה יד טוש"ע פ"ה סוף ט:

מוסף רש"י

קונם שדי שאני חורש בה. לא משום שאני שואלה לתרוש. שאם משאל אותה לי קונם וכו' והשאלה לו, הוא אסור. טעם השטה דודאי כיון מנה שהורגל (דאמרי' בשטה).

פירוש הרא"ש

קונם שדי שאני חורש בה לקונם. אותה שדיקא לתרוש. שאם משאל אותה לי קונם וכו' והשאלה לו, הוא אסור. טעם השטה דודאי כיון מנה שהורגל (דאמרי' בשטה).

לו אם קן היה אסור החנוני ליקח לו בשליחות המדיר: היה ביתו לבנות וגדרו לגדור. לא זו אף זו קתני: נותן דאמר לשום מתנה ג' ודוקא צאין לו מה ישאל המדיר: (ו) ר' יוסי אומר. בגמ' מפרש טעמא: **גב' מה מתנה עד דאיתי ברשות נותן לרשות מקבל.** כדלמדין צביקות (דף כד). דהטעם מותר לחבירו ואמר הלה לי אפיה בה הדירה למרה דכרשות טען היא עד שנתא ליד המקבל: אף המקבל. כן הלכך כי זכי בה מרשותיה קא זכי וכאילו נטען לידו: